

LAUREACI KONKURSU O NAGRODĘ POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK ZA NAJLEPSZĄ PUBLIKACJĘ O WIELKOPOLSCE W 2022 ROKU

W zeszłym roku już po raz szósty nagrodziliśmy autorów najlepszych prac w dotychczasowych kategoriach: literatura naukowa oraz literatura popularnonaukowa i beletrystyka, a także po raz drugi w kategorii literatury dotyczącej miasta Poznania.

Celem konkursu jest wyróżnienie i promocja najważniejszych publikacji, które podejmują tematy zwią-

zane z Wielkopolską, oraz propagowanie czytelnictwa i popularyzacja wiedzy o regionie. Nadsyłanie zgłoszeń trwało od połowy lutego do 16 maja 2022 roku, a następnie prace rozpoczęła kapituła konkursu w składzie: prezes PTPN prof. UEP, dr hab. Filip Kaczmarek (przewodniczący kapituły), prof. UAM dr hab. Danuta Konieczka-Śliwińska, prof. dr hab. Tomasz Jurek,

LAUREACI KONKURSU cd.

Nagroda Specjalna

VI Konkursu Nagrody Poznańskiego
Towarzystwa Przyjaciół Nauk za najlepszą
publikację o Wielkopolsce w 2022 roku
dla

Kroniki Miasta Poznania

z okazji 100-lecia istnienia
czasopisma, które jest kopalnią
wiedzy o dziejach,
wydarzeniach, postaciach
miasta Poznania.

 Prezes PTPN Przewodniczący Kapituły
Konkursu
prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek

prof. UAM dr hab. Piotr Korduba, prof. dr hab. Tomasz Mizerkiewicz, dr Izabela Wyszowska, Grzegorz Jura (przewodniczący Komisji Kultury i Nauki Rady Miasta Poznania) oraz dr Norbert Delestowicz (dyrektor Biblioteki PTPN).

W Sali Posiedzeń PTPN 6 lipca 2023 roku odbyło się uroczyste wręczenie nagród PTPN za najlepszą publikację o Wielkopolsce wydaną w 2022 roku.

W kategorii literatura naukowa nagrodę otrzymał dr Artur Makowski autor monografii pt. *Życie codzienne mieszkańców Pleszewa w drugiej połowie XVIII wieku*, wydanej przez Wydawnictwo PTPN i Wydawnictwo Miejskie Poznań.

W kategorii literatura popularnonaukowa i beletrystyka nagrodę otrzymał Radosław Nawrot autor publikacji pt. *Gaspar da Gama*, wydanej przez Wydawnictwo Miejskie Poznań.

Fot. Norbert Delestowicz, Ewa Konarzewska-Michalak, Wojtek Wardejn

W kategorii literatura dotycząca miasta Poznania nagrodę przyznano publikacji pt. *Wyparte historie. Antysemityzm na Uniwersytecie Poznańskim w latach 1919–1939*, pod red. Macieja Michalskiego i Krzysztofa Podemskiego, wydanej przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Kapituła Konkursu przyznała także nagrodę specjalną „Kronice Miasta Poznania” z okazji 100-lecia istnienia czasopisma, które jest kopalnią wiedzy o dziejach, wydarzeniach oraz postaciach miasta Poznania.

Nagrody wręczali prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek oraz wiceprezes Grupy MTP Elżbieta Roeske.

Uroczystości towarzyszyła wystawa książek zgłoszonych do Konkursu.

Partnerem tegorocznego Konkursu była Grupa MTP.

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW PTPN – ZMIANY W STATUCIE

29 czerwca 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyło się Walne Zebranie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Zgromadzonych członków powitał prezes prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek. Następnie wybrano przewodniczącego Walnego Zebrania, którym został prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński, wybrano także skład Komisji Skrutacyjnej, do której weszli prof. UAM dr hab. Anna Kołtowska, prof. UAM dr hab. Maciej Dorna i dr Aleksandra Rabczun.

Walne Zebranie przyjęło protokół z poprzedniego Walnego Zebrania (protokół dostępny jest w biurze Zarządu), Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa w 2022 roku i Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. Następnie prezes PTPN wraz z podskarbnim przedstawili plan działalności Towarzystwa i plan budżetu na rok 2023, a Walne Zebranie podjęło uchwałę w sprawie przyjęcia budżetu na rok 2023.

Ostatnim punktem zebrania było głosowanie nad zmianami w Statucie PTPN. Tę część spotkania prowadził Sekretarz Generalny prof. UAM dr hab. Rafał Dobek.

Warto dodać, że przyjęto ponad 100 poprawek do statutu. Znowelizowany Statut został zarejestrowany przez KRS i jest dostępny na stronie internetowej Towarzystwa.

fot. Norbert Delestowicz

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW PTPN – WYBÓR NOWYCH WŁADZ TOWARZYSTWA

30 listopada 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN zostało zorganizowane Walne Zebranie Członków PTPN, podczas którego ustępujący Zarząd przedstawił sprawozdanie ze swojej działalności, a także wybrano nowe władze na kadencję 2023–2026.

Nowe prezydium zarządu PTPN tworzą:

Prezes: prof. UEP dr hab. **Filip Kaczmarek,**

Wiceprezysi: prof. dr hab. inż. **Maciej Kupczyk,**

prof. dr hab. **Paweł Churski,**

prof. dr hab. **Michał Musielak,**

Sekretarz generalny: prof. UAM dr hab. **Rafał Dobek**

Zastępcy sekretarza generalnego:

dr **Ligia Henczel,**

dr hab. inż. **Zbigniew Karaszewski,**

Podskarbi: prof. UEP dr hab. **Grzegorz Kotliński,**

Zastępca podskarbiego: dr **Tomasz Gabrusewicz,**

Redaktor główny wydawnictw PTPN:

prof. UAM dr hab. **Jakub Kępiński,**

Zastępca redaktora wydawnictw PTPN:

prof. UAM dr hab. **Damian Szymczak.**

W skład Komisji Rewizyjnej weszli prof. UAM dr hab. Jaromir Jeszke, prof. dr hab. Bogdan Miśkowiak, prof. dr hab. Zbigniew Zwoliński, prof. dr hab. Ryszard Wieczorek, mgr Piotr Wawrzyniak.

W Komisji Skrutacyjnej pracowali: prof. UAM dr hab. Maciej Dorna, dr Aleksandra Rabczun, prof. dr hab. Piotr Banaszyk. Zebraniu przewodniczyła prof. Ewa Florek.

W trakcie zebrania premierę miała również książka pt. *Jubileusz 165-lecia Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*, pod red. N. Delestowicza, F. Kaczmaraka, która powstała jako wynik ogólnopolskiej konferencji pod tym samym tytułem. Konferencja była zorganizowana w dniach 11–12 lutego 2022 roku.

Publikacja została wydana w ramach realizacji projektu pt. „165. rocznica Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i działania na rzecz rozwoju nauki i kultury” finansowanego przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu Nauka dla Społeczeństwa.

fot. Norbert Delestowicz

„DOBOSZ POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO” DLA PTPN

W poniedziałek, 11 grudnia 2023 roku, w Pałacu Działyńskich w Poznaniu miała miejsce uroczystość wręczenia Nagród Honorowych Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919 „Dobosz Powstania Wielkopolskiego”. Statuetki przyznawane są od 1996 roku osobom i instytucjom wyróżniającym się w podejmowaniu i realizacji działań popularyzatorskich, twórczych oraz naukowych, które upowszechniają wiedzę o Powstaniu Wielkopolskim i kultywują pamięć o samym powstaniu i jego bohaterach.

W tym roku statuetki Doboszy przyznano: prof. Jerzemu Pietrzakowi, Pawłowi Kochańskiemu, dr. Kazimierzowi Kaczmarczykowi (pośmiertnie) oraz Poznańskiemu Towarzystwu Przyjaciół Nauk. Towarzystwo zostało wyróżnione za badania naukowe m.in. nad historią Powstania Wielkopolskiego z 1918 roku, kultywowanie jego tradycji oraz liczne publikacje na ten temat. Nagrodę w imieniu PTPN odebrał prezes Towarzystwa prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek.

fot. UMWW

OTWARCIE DWORU SKRZYŃKI

12 lipca 2023 roku odbyło się uroczyste otwarcie Dworu Skrzyńki, w którym uczestniczył prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek. Dwór Skrzyńki jest obecnie siedzibą Instytutu Skrzyńki – Instytutu Dokumentacji, Rozwoju i Promocji Dziedzictwa Kulturowego i Kulinarnego Powiatu Poznańskiego. Jest to samorządowa instytucja kultury, którą powołał powiat poznański w 2021 roku. Sam dwór zaś został zaadaptowany na ośrodek konferencyjno-szkoleniowy, gdzie również działają Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Kulinarnego Powiatu Poznańskiego, galeria fotografii, restauracja oraz znajdują się pokoje noclegowe. Historia obiektu sięga końca XIX wieku.

Zarząd Główny
Towarzystwa Pamięci
Powstania Wielkopolskiego 1918/19

przyznaje

Poznańskiemu
Towarzystwu
Przyjaciół Nauk

Nagrodę honorową

„Dobosz Powstania
Wielkopolskiego”

za upowszechnianie
wiedzy i tradycji związanej
z Powstaniem Wielkopolskim 1918/1919

Prezes
Zarządu Głównego
Czesław Mustat

Z PRAC WYDZIAŁÓW I KOMISJI PTPN

28 czerwca 2023 roku zostało zorganizowane posiedzenie **Wydziału V Nauk Technicznych, Komisji Budowy Maszyn**.

28 czerwca 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyło się posiedzenie **Komisji Historycznej PTPN**. Wykład pt. *Problem nadania Prus landgrafowi Turyn-gii Ludwikowi IV przez cesarza Fryderyka II Hohenstaufa w roku 1226 i próba nowego ujęcia* wygłosił prof. UAM dr hab. Marcin Dorna.

6 października 2023 roku miało miejsce spotkanie **Komisji Etnograficznej i Komisji Geograficzno-Geologicznej PTPN**, na którym wykład pt. *Wczesne horyzonty antropologii w australijskich podróżach Strzeleckiego* zaprezentował dr Włodzimierz Żukowski.

16 października 2023 roku zostało zorganizowane posiedzenie **Wydziału II PTPN**. W ramach cyklu mistrzowskiego In quattuor tempora anni prof. Marek Marian Figlerowicz przedstawił prelekcję *W poszukiwaniu naszych przodków – społeczeństwo państwa Piastów*.

17 października 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyło się spotkanie współorganizowane przez **Komisję Historii Sztuki PTPN** oraz **Stowarzyszenie Historyków Sztuki – Oddział Poznański**, na którym mgr Piotr Libicki, historyk sztuki, pełnomocnik prezydenta Poznania ds. estetyki miasta, zastępca dyrektora Zarządu Dróg Miejskich, przedstawił prezentację pod tytułem: *Rozkopane. Dlaczego zmieniamy centrum Poznania i historyczne dzielnice*. Po prelekcji zaproszono uczestników na spacer po mieście, w trakcie którego Piotr Libicki omówił wybrane realizacje w historycznym centrum miasta.

23 października 2023 roku zostało zorganizowane posiedzenie naukowe **Komisji Nauk Ekonomicznych PTPN**, na którym wykład pt. *Wyzwania nowego sposobu myślenia w naukach ekonomicznych* wygłosili prof. dr hab. Piotr Banaszyk i prof. dr hab. Marian Gorynia. Gościem spotkania był także prof. Yoji Koyama z Uniwersytetu Niigata, który również zabrał głos, a jego wystąpienie nosiło tytuł *Transformation of the post-communist countries of Central and Eastern Europe*. Współorganizatorem spotkania było Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.

22 listopada 2023 roku odbyło się posiedzenie naukowe **Komisji Historycznej PTPN**, na którym wy-

kład pt. *Trudne początki rządów Władysława Jagiełły w Poznaniu* wygłosił prof. dr hab. Tomasz Jurek.

30 listopada 2023 roku przeprowadzono spotkanie **Komisji Budowy Maszyn Wydziału V Nauk Technicznych PTPN**. Wybrano nowe władze na kadencję 2023–2026:

- dr hab. inż. Damian Przystacki – przewodniczący,
- dr inż. Dominika Rybarczyk – sekretarz.

11 grudnia 2023 roku miało miejsce seminarium interdyscyplinarne *Uwarunkowania wyboru miejsca pracy przez lekarzy w Polsce* zorganizowane przez Instytut Ekonomiczno-Społeczny UEP oraz Wydział Nauk Medycznych PTPN.

12 grudnia 2023 roku zorganizowano posiedzenie naukowe oraz administracyjne **Wydziału III Matematyczno-Przyrodniczego, Komisji Biologicznej i Komisji Geograficzno-Geologicznej**.

Podczas posiedzenia naukowego nt. *Różnorodność geograficzna i biologiczna zlewni Junikowskiego Strumienia* referaty wygłosili:

- prof. UAM dr hab. Renata Graf: *Zlewnia Junikowskiego Strumienia w zmieniającym się krajobrazie aglomeracji poznańskiej*,
- prof. ID PAN dr hab. inż. Marcin K. Dyderski: *Przyroda dawnego użytku ekologicznego „Junikowski Strumień”*,
- dr Dawid Abramowicz: *Adaptacja środowiska geograficznego Junikowskiego Strumienia dla potrzeb rozwoju aglomeracji poznańskiej*.

W trakcie spotkania sprawozdawczo-wyborczego wybrano nowe władze Wydziału oraz Komisji Biologicznej i Komisji Geograficzno-Geologicznej.

Władze Wydziału na kadencję 2023–2026:

- prof. UAM dr hab. Alina Zajadacz – przewodnicząca Wydziału,
- prof. UPP dr hab. Maria Drapikowska – zastępca przewodniczącej Wydziału,
- prof. UAM dr hab. Anna Duczmal-Czernikiewicz – sekretarz Wydziału.

Władze Komisji Biologicznej na kadencję 2023–2026

- prof. UAM dr hab. Justyna Wiland-Szymańska – przewodnicząca,
- mgr inż. Paweł Urbański – sekretarz.

Władze Komisji Geograficzno-Geologicznej na kadencję 2023–2026:

- prof. UAM dr hab. Renata Graf – przewodnicząca,
- dr Justyna Weltrowska – sekretarz.

13 grudnia 2023 roku odbyło się posiedzenie administracyjne **Komisji Teologicznej**. Podczas zebra-

nia sprawozdawczo-wyborczego wybrano nowe władze Komisji na kadencję 2023–2026:

- ks. prof. UAM dr hab. Andrzej Pryba – przewodniczący Komisji,
- ks. dr Przemysław Zgórecki – sekretarz Komisji.

14 grudnia 2023 roku zorganizowano posiedzenie administracyjne **Wydziału IV Nauk Medycznych**. W trakcie zebrania sprawozdawczo-wyborczego wybrano nowe władze na kadencję 2023–2026:

- prof. dr hab. n. med. Paweł Sobczyński – przewodniczący,
- dr hab. n. farm. Hanna Szaefer – zastępca przewodniczącego,
- dr Joanna Sobiak – sekretarz.

14 grudnia 2023 roku odbyło się otwarte posiedzenie naukowo-administracyjne **Komisji Historycznej PTPN**, na którym referat pt. *Źródła węgierskie do najstarszych dziejów Słowian: wybrane zagadnienia* wygłosił członek Komisji prof. dr hab. Ryszard Grzesik (Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk).

Wybrano nowe władze Komisji na kadencję 2023–2026:

- prof. UAM dr hab. Maciej Dorna – przewodniczący Komisji,

- prof. UAM dr hab. Anna Kotłowska – sekretarz Komisji.

18 grudnia 2023 roku w czytelni Biblioteki PTPN odbyło się posiedzenie administracyjne **Wydziału II Historii i Nauk Społecznych**.

W trakcie zebrania sprawozdawczo-wyborczego wybrano nowe władze Wydziału na kadencję 2023–2026:

- prof. UAM dr hab. Paweł Stróżyk – przewodniczący,
- prof. UAM dr hab. Igor Kraszewski – zastępca przewodniczącego,
- dr Miłosz Sosnowski – sekretarz.

18 grudnia 2023 roku w sali audiowizualnej Muzeum Archeologicznego w Poznaniu przeprowadzono spotkanie **Komisji Archeologiczno-Konserwatorskiej PTPN**. Na posiedzeniu naukowym zebrani wysłuchali wykładu P. Silskiej, M. Stróżyka, M. Szmyt i A. Garbacz-Klempki pt. *Początki metalurgii w Wielkopolsce. Stare odkrycia, nowe metody*.

W trakcie zebrania sprawozdawczo-wyborczego wybrano nowe władze Komisji na kadencję 2023–2026.

- mgr Piotr Wawrzyniak – przewodniczący,
- dr Magdalena Poklewska-Kozieł – sekretarz.

WIELKOPOLSKIE DNI NEUROLOGII I NEUROCHIRURGII

1 grudnia 2023 roku w siedzibie Towarzystwa odbyła się konferencja *Na ratunek mózgowi – strategie poprawiające efekty leczenia chorób naczyniowych mózgu*. Organizatorami wydarzenia była Katedra i Klinika Neurochirurgii, Zakład Neurochemii i Neuropatologii, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Fundacja NeurEOS.

KOLEGIUM REKTORÓW MIASTA POZNANIA

28 września 2023 roku odbyło się kolejne posiedzenie Kolegium Rektorów Miasta Poznania, w którym uczestniczył prezes PTPN Filip Kaczmarek. Dyskusja w czasie wrześniowego spotkania skupiała się na kwestii aktualizacji strategii akademickiej i naukowej miasta Poznania oraz uzgodnieniu szczegółów porozumienia w sprawie wymiennego kształcenia studentów między partnerskimi uczelniami miasta Poznania. W rozmowie z rektorami udział wzięli wiceprezydent Miasta Poznania Mariusz Wiśniewski.

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

10 września 2023 roku w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa odbył się spacer edukacyjny przeprowadzony przez dr Alinę Kucharską pt. *Dwunastu wspaniałych i towarzystwo naukowe*. W trakcie spaceru można było usłyszeć historie członków PTPN, którzy pełnili w jego ramach różne funkcje: założycieli, i tych, którzy obserwowali rozwinięte już Towarzystwo w początkach XX wieku. Spacer był prowadzony

głównie na niezwykłym dziedzińcu PTPN. Właśnie w tym miejscu mówiono o działających w ramach organizacji wydziałach, bibliotece oraz muzeum. Wspomniano o losach pomnika Mickiewicza i marzeniu dotyczącym utworzenia uniwersytetu w Poznaniu, które w obliczu rodzącej się niepodległości w końcu udało się zrealizować. Kadry powstałej uczelni zasilili członkowie Towarzystwa.

POZNAŃ W EUROPIE. MUZYKA JAKO DZIEDZICTWO KULTUROWE

1 sierpnia 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN został zorganizowany koncert pt. *Poznań w Europie. Muzyka jako dziedzictwo kulturowe*. Wykonawcami byli wybitni poznańscy artyści: Robert Nakoneczny (baryton), Agnieszka Wawrzyniak (sopran) i Piotr Żukowski (fortepian). Słowo wiążące – Michał Gulczyński.

Dla słuchaczy przygotowano specjalną wystawę prawdziwych skarbów ze zbiorów Biblioteki PTPN – rękopisy Moniuszki, Paderewskiego, cenne starodruki, a także dokumenty pokazujące działalność Towarzystwa w zakresie troski o dziedzictwo kulturowe.

W programie koncertu znalazły się więc m.in. utwory I.J. Paderewskiego, S. Moniuszki, F. Nowowiejskiego, słynnego librecisty i kompozytora Arrigo Boito, również związanego z Wielkopolską, a także S. Laksy i F. Maklakiewicza. Koncert i wystawa zostały przygotowane dla uczestników międzynarodowej szkoły letniej „SteReOKultur” zorganizowanej przez Wydział Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, a poświęconej prawnym aspektom ochrony dziedzictwa kulturowego.

fot. Andrzej Gulczyński

SPOTKANIA ZARZĄDU PTPN

29 września 2023 roku miało miejsce posiedzenie Prezydium Zarządu PTPN, podczas którego prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek przedstawił bieżącą sytuację Towarzystwa. Ponadto w trakcie spotkania Prezydium podjęło uchwałę ws. odpisów aktualizujących przeterminowane należności z tytułu najmu. Podjęto także decyzję o zwołaniu Walnego Zebrania PTPN o charakterze sprawozdawczo-wyborczym na 30 listopada 2023 roku, przyjęto także kalendarz wyborczy.

5 stycznia 2024 roku odbyło się posiedzenie nowo wybranego Zarządu PTPN. Władze Towarzystwa powołały na nim nową Radę Wydawniczą oraz Radę Biblioteczną. Prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek przedstawił zebranym bieżące informacje o sytuacji Towarzystwa.

W skład nowo powołanych ciał weszli:

Rada wydawnicza

- prof. UAM dr hab. Karolina Cern,
- prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński,
- prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz,
- prof. UAM dr hab. Piotr Juszkiewicz,
- prof. UAM dr hab. Jakub Kępiński,
- prof. UAM dr hab. Sylwia Panek,
- prof. dr hab. Jerzy Sierociuk,
- prof. UAM dr hab. Damian Szymczak.

Rada biblioteczna

- dr Małgorzata Dąbrowicz,
- dr Ligia Henczel,
- dr hab. Artur Jazdon,
- mgr Katarzyna Kamińska,
- mgr Henryk Krystek.

10 listopada 2023 roku mszą świętą obchody swojego srebrnego jubileuszu rozpoczął Wydział Teologiczny UAM. Kontynuacją obchodów był grudniowy koncert, a w marcu 2024 roku planowana jest konferencja naukowa. W wydarzeniach uczestniczył prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek.

SEMINARIUM DOKTORANCKIE

11 października 2023 roku odbyło się posiedzenie Kolokwium Doktoranckiego zorganizowane przez Komisję Historyczną PTPN, na którym referat pt. *Kaukaski system–świat: powiązania regionalne i globalne w epoce późnego antyku* wygłosił mgr Marcin Wieczorek (Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych UAM).

7 grudnia 2023 roku Komisja Historyczna Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk zaprosiła na posiedzenie Kolokwium Doktoranckiego. Referat pt. *Mowy sułtańskie okresu Tanzimatu jako źródło doktryny osmanizmu* wygłosił mgr Dawid Szulc (Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UAM).

NARODOWE CZYTANIE

W 2023 roku Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk miało przyjemność współpracować z Biblioteką Raczyńskich w organizacji kolejnej edycji Narodowego Czytania, które odbyło się 9 września.

Z tej okazji w Filii Sztuki Biblioteki Raczyńskich odczytane zostały fragmenty *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej. Wśród czytających znaleźli się także członkowie PTPN: wiceprezes prof. Przemysław Ma-

tusik oraz dr Norbert Delestowicz, dyrektor Biblioteki PTPN. Natomiast w Sali Posiedzeń Towarzystwa Biblioteka PTPN przygotowała okolicznościową wystawę, na której zaprezentowano m.in. *Zielnik* Elizy Orzeszkowej (przekazany Towarzystwu w 1911 roku). Zebrani goście mieli także okazję wysłuchać prelekcji przygotowanej przez dyrektora Biblioteki dr. Norberta Delestowicza nt. tego *Zielnika*.

fot. Biblioteka Raczyńskich

13. OGÓLNOPOLSKI FESTIWAL NAUKI PRZYRODNICZE NA SCENIE

W dniach 22–23 września 2023 roku miała miejsce 13. edycja Ogólnopolskiego Festiwalu *Nauki Przyrodnicze na Scenie*, którego PTPN jest współorganizatorem. Festiwal tradycyjnie odbywa się na Wydziale Fizyki UAM w Poznaniu i jest także podstawą do wyłonienia delegacji polskich nauczycieli na Europejski Festiwal *Science on Stage*. Jest to największa inicjatywa w zakresie edukacji naukowej w Europie, obejmująca 36 krajów. Uczestnicy festiwalu krajowego, a następnie europejskiego, przygotowując i promując

swoje projekty, podnoszą kwalifikacje, przedstawiają osiągnięcia dydaktyczne, wymieniają doświadczenia, nawiązują nowe kontakty zawodowe i doskonalą umiejętności językowe. Udział w tegorocznej edycji zgłosiło około 200 nauczycieli szkół wszystkich poziomów nauczania, dydaktycy i popularyzatorzy nauk przyrodniczych z uczelni z całej Polski.

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki II”.

KONFERENCJA NAUKOWA POŚWIĘCONA PAWŁOWI EDMUNDOWI STRZELECKIEMU

Rok 2023, ogłoszony między innymi rokiem Pawła Edmunda Strzeleckiego, w związku ze 150. rocznicą jego śmierci, obfitował w liczne wydarzenia i inicjatywy mające na celu przywrócenie pamięci tego znakomitego podróżnika i odkrywcy, który najbardziej zasłynął swymi badaniami naukowymi na terenie Australii, i nadaniem najwyższemu szczytowi tego kontynentu imienia naszego bohatera narodowego – Tadeusza Kościuszki.

W dniu 5 października 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się konferencja naukowa pt. **Paweł Edmund Strzelecki (1797–1873) – wielki podróżnik i odkrywca z Wielkopolski w 150. rocznicę śmierci**. Współorganizatorami byli: inicjatorka dr Izabela Wyszowska, prezes reprezentująca Wielkopolski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” (działający na rzecz Polonii świata) oraz członkini PTPN, a z ramienia Towarzystwa prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek i Dyrektor Biblioteki PTPN dr Norbert Delestowicz. W obradach wzięli udział reprezentanci środowiska akademickiego, muzealnego, grono regionalistów, publicystów, krajoznawców, przewodników turystycznych PTTK, miłośników historii i podróży. Przybyli także z dalekiej Australii, ale i z Bydgoszczy, przedstawiciele organizacji Kosciuszko Heritage.

Swoje interesujące referaty do przyszłej monografii pokonferencyjnej dodatkowo przekazali też inni działacze Polonii australijskiej, którzy od wielu lat prowadzą badania i aktywnie upamięniają Pawła Edmunda Strzeleckiego, ale nie mogli uczestniczyć w wydarzeniu. Założeniem konferencji było podsumowanie dotychczasowych badań nt. postaci wybitnego podróżnika, zaprezentowanie jego sylwetki w kontekście różnych zagadnień i problemów zarówno XIX wieku, jak i współczesności. Ponadto refleksja nad miejscem w pamięci historycznej, próba wypracowania sposobów szerszego upowszechnienia jego dziedzictwa, a także zintegrowanie wielkopolskiego środowiska badaczy i sympatyków jego osoby. Konferencji towarzyszyła wystawa przygotowana przez pracowników PTPN pt. **Wypra-**

wy i odkrycia podróżników w XIX wieku w zbiorach Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Organizatorzy konferencji mają nadzieję, że przyczyni się ona do dalszego naukowego zainteresowania badaczy – wyrosłym z ziemi wielkopolskiej i spoczywającym w gronie wybitnych w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan – Pawłem Edmundem Strzeleckim, rozpowszechnienia wiedzy o jego życiu i dokonaniach w szerszych kręgach społecznych za sprawą przygotowywanej monografii, a także zachęci do podróży jego śladami na sześciu kontynentach, które odwiedzał i eksplorował naukowo.

Na ręce prezesa PTPN prof. UEP dr hab. Filipa Kaczmarka przekazana została przez fundatora Janusza Tomaszkiwicza, prezesa firmy Envirotech, statuetka P.E. Strzeleckiego w podziękowaniu za włączenie się organizacyjne Towarzystwa w obchody roku Strzeleckiego,
Sala Posiedzeń PTPN, 5.10.2023,
fot. L. Ostrowska

PROMOCJA „KRONIKI MIASTA POZNANIA”

3 października 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się promocja kolejnego tomu „Kroniki Miasta Poznania”. Tom zatytułowany *Na placu Cyryla* został poświęcony sąsiadującemu z siedzibą Towarzystwa placowi Cyryla Ratajskiego.

Podczas spotkania promocyjnego prezentacji publikacji wydanej przez Wydawnictwo Miejskie Poznań dokonali dyrektorka instytucji Joanna Gaca-Wyczółkowska i redaktor naczelny KMP prof. Przemysław Matusik. Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym prezydenta Poznania Jacka Jaśkowiaka i przewodniczącego Rady Miasta Poznania Grzegorza Ganowicza.

fol. Alina Kucharska

PROMOCJA KSIĄŻKI *SZEKSPIR I POLSKA*

W czwartek 23 listopada 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się promocja książki prof. UJ dr hab. Tomasza Pudłockiego pt. *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego (1885–1951)*. Na spotkaniu autor publikacji wygłosił wykład zatytułowany *Pomiędzy Lwowem i Poznaniem – związki humanistów uniwersyteckich obu miast w dwudzie-stoletniu międzywojennym*.

fol. Norbert Delestowicz

PROMOCJA KSIĄŻKI *GÓRA KOŚCIUSZKI*

W dniu 18 grudnia 2023 roku w Sali Posiedzeń PTPN odbyło się spotkanie autorskie wokół powieści *Góra Kościuszki* autorstwa Radosława Nawrota zorganizowane przez Wydawnictwo Miejskie Poznania

i Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Rozmowę z autorem poprowadził Błażej Wandtke. Spotkaniu towarzyszyła sprzedaż publikacji o Pawle Edmundzie Strzeleckim.

fot. Norbert Delestowicz

SKARBY BIBLIOTEKI PTPN

19 października 2023 roku odbyło się kolejne spotkanie z cyklu Skarby Biblioteki PTPN. Tym razem wydarzenie zostało poświęcone włoskiemu poecie Dantemu Alighieri. Współorganizatorem spotkania było Stowarzyszenie Polonia-Italia w Poznaniu.

W trakcie spotkania zebrani wysłuchali prelekcji mgr Anny Pifko-Wadowskiej (UJ) pt. *Niepublikowane przekłady dzieł Dantego Alighieri w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki PTPN* oraz dr Ligii Henczel (UAM) pt. *Towarzystwo Dante Alighieri w Poznaniu w latach 1926-1933*.

Wydarzeniu towarzyszyła wystawa, na której szczególnie wyeksponowane zostały rękopisy polskich XIX-wiecznych przekładów dzieł Dantego Alighieri przechowywanych w Bibliotece Towarzystwa.

Cykl spotkań Skarby Biblioteki PTPN realizowany jest w ramach projektu „Działania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na rzecz rozwoju kultury i dziedzictwa dla mieszkańców Poznania” współfinansowanego przez miasto Poznań.

fot. Alina Kucharska

XLIV SEMINARIUM MEDIEWISTYCZNE IM. ALICJI KARŁOWSKIEJ-KAMZOWEJ *ARTYSTA I TWÓRCZOŚĆ ARTYSTYCZNA*

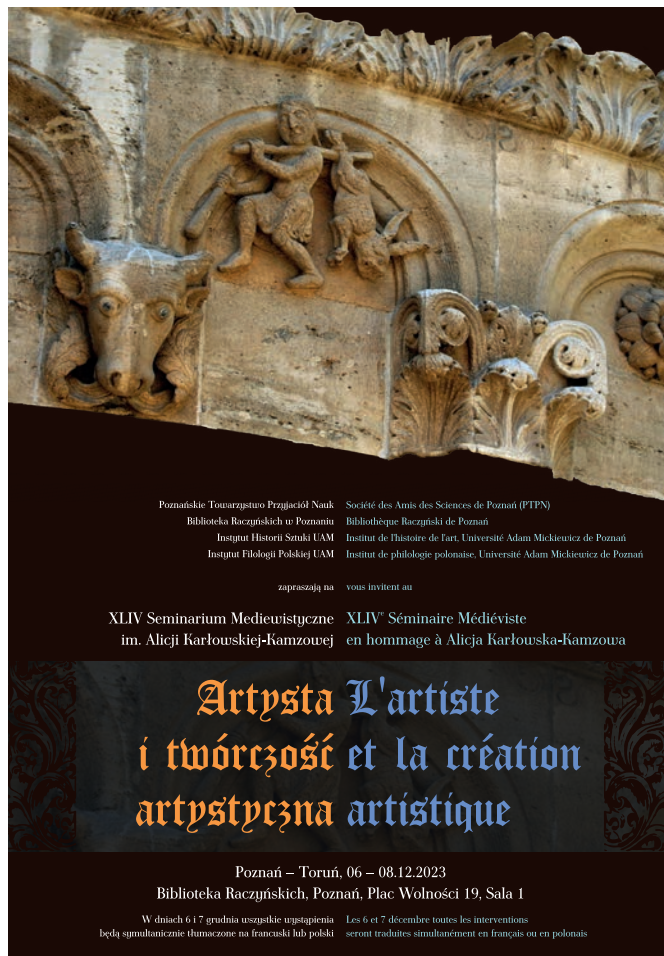
W dniach 6–8 grudnia 2023 roku miało miejsce XLIV Seminarium Mediewistyczne im. Alicji Karłowskiej-Kamzowej pt. *Artysta i twórczość artystyczna*.

Wykłady prezentowano w Bibliotece Raczyńskich w Sali 1. W trakcie seminarium wygłoszono 22 referaty. Wszystkie wystąpienia były symultanicznie tłumaczone na język francuski lub polski. Natomiast w piątek 8 grudnia uczestnicy wyruszyli na objazd zabytkoznawczy do Torunia, podczas którego zwiedzili m.in. katedrę św. Janów, kościół pofranciszkański, kościół św. Jakuba.

Do komitetu naukowego konferencji należeli: prof. Katarzyna Dybeł (Instytut Filologii Romańskiej UJ), prof. Joanna Gorecka-Kalita (Instytut Filologii Romańskiej UJ), prof. Jarosław Jarzewicz (Instytut Historii Sztuki UAM), prof. Jacek Kowalski (Instytut Historii Sztuki UAM), prof. Anna Loba (Instytut Filologii Romańskiej UAM), dr Tomasz Ratajczak (Instytut Historii Sztuki UAM), prof. Bernard Ribémont (emerytowany profesor Uniwersytetu w Orleanie), dr František Záruba (Wydział Historyczny Akademii Nauk Republiki Czeskiej).

Organizatorami wydarzenia były Instytut Filologii Polskiej UAM, Instytut Historii Sztuki UAM, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu.

Projekt został sfinansowany z programu Ministra Edukacji i Nauki „Doskonała Nauka – wsparcie konferencji naukowych”.

fot. Norbert Delestowicz

GOŚCIE ZE SZKOŁY LETNIEJ UAM UNIVERSITY LIBRARY AND DIGITAL TRANSFORMATION

31 października 2023 roku, w ramach zorganizowanej przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Szkoły Letniej *University Library and Digital Transformation*, Bibliotekę PTPN odwiedziła grupa bibliotekarek z bibliotek naukowych i uniwersyteckich z Ukrainy.

Podczas spotkania dyrektor Biblioteki PTPN dr Norbert Delestowicz przedstawił zgromadzonym losy Towarzystwa i Biblioteki. Prelekcji towarzyszyła prezentacja unikatowych obiektów znajdujących się w zbiorach Biblioteki PTPN.

fot. Kostiantyn Mazur

FORUM PTPN

W ramach cyklu Forum PTPN w okresie od listopada 2023 roku do stycznia 2024 roku w Sali Posiedzeń Towarzystwa zostały zorganizowane cztery spotkania dyskusyjne:

- 6 listopada 2023 roku dyskusja prowadzona przez prof. UEP dr hab. Jaceka Trębeckiego toczyła się wokół zagadnień poruszonych w książce prof. UEP dr. hab. Piotra Michonia pt. *Życzeń szczęścia*. Wydarzenie było współorganizowane przez Instytut Ekonomiczno-Społeczny Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Wydawnictwo Otwarte i Komisję Nauk Ekonomicznych Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk,
- 14 listopada 2023 roku spotkanie poświęcone zostało publikacji dr Aleksandry Rabczun pt. *Pomoc*

rozwojowa Wielkiej Brytanii dla krajów rozwijających się wydanej przez Wydawnictwo PTPN. Organizatorem spotkania była Komisja Nauk Ekonomicznych PTPN i Instytut Ekonomiczno-Społeczny Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu,

- 16 stycznia 2024 roku podczas spotkania rozmawiano o książce *Czym jest dla Ciebie miasto Poznań?* Poznańskiego Centrum Dziedzictwa pod redakcją naukową Macieja Frąckowiaka, Jacka Kubery, Krzysztofa Podemskiego oraz Marka Ziółkowskiego,
- 23 stycznia 2024 roku odbyło się spotkanie z prof. Krzysztofem Malagą i dr Karoliną Sobczak-Marcinkowską pt. *O międzynarodowej atrakcyjności oferty dydaktycznej polskich ekonomistów, na przykładzie zajęć z mikroekonomii*. Współorganizatorem spotkania było Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu.

NA DRODZE DO WOLNOŚCI. POZNAŃSKI SPOSÓB NA NIEPODLEGŁOŚĆ 1956–1990

W grudniu 2023 roku zakończyliśmy realizację cyklu wykładów *Na drodze do wolności. Poznański sposób na niepodległość 1956–1990*, którego pomysłodawcą i koordynatorem merytorycznym był prof. Andrzej Gulczyński. W okresie od września do grudnia odbyły się następujące prelekcje:

- 14 września 2023 roku prof. UAM dr hab. Krzysztof Kurek (Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa UAM) wygłosił wykład pt. *W teatralnym kombinacie... Wokół powojennych dziejów poznańskich teatrów dramatycznych*,
- 28 września 2023 roku dr hab. Rafał Reczek (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Poznaniu) zaprezentował wykład *Arcybiskup Antoni Baraniak – niezłomny obrońca kościoła*,
- 12 października 2023 roku prof. dr hab. Izolda Kiec (Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz) przedstawiła wykład pt. *Kabaretowa stolica Polski?*,
- 26 października 2023 roku prof. UAM dr hab. Konrad Białecki (Wydział Historii UAM, Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Poznaniu) wygłosił wykład pt. *Dominikańskie duszpasterstwo akademickie oraz Klub Inteligencji Katolickiej – oazy (nie tylko) intelektualnej wolności*,

fot. Joanna Jahns

fot. Norbert Delestowicz

- 9 listopada 2023 roku prof. dr hab. Roman Kuźniar (Uniwersytet Warszawski) wygłosił wykład pt. *Polityka zagraniczna Krzysztofa Skubiszewskiego i wykonywanie niepodległości*,
- 16 listopada 2023 roku dr Marcin Princ (Wydział Prawa i Administracji UAM) zaprezentował wykład pt. *Polska droga do restytucji samorządu terytorialnego*,
- 5 grudnia 2023 roku prof. UAM dr hab. Alina Mądry (Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa UAM) przedstawiła wykład pt. *Poznańskie chóry w drodze ku wolności*,
- 13 grudnia 2023 roku dr Jacek Bartkowiak (Starostwo Powiatowe w Słupcy) wygłosił wykład pt. *Samorząd studentów UAM (1983–1989/90), czyli legalny element antysocjalistyczny*.

Wszystkim prelekcjom towarzyszyły wystawy przygotowywane przez Bibliotekę Towarzystwa.

Cykl wykładów był realizowany w ramach projektu „Działania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na rzecz rozwoju kultury i dziedzictwa dla mieszkańców Poznania” współfinansowanego przez miasto Poznań.

Projekt był objęty patronatem honorowym Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka oraz Prezydenta Miasta Poznania Jacka Jaśkowiaka.

PRZECHADZKI POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK I KOŁA PRZEWODNIKÓW PTTK IM. MARCELEGO MOTTEGO W POZNANIU

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Koło Przewodników PTTK im. Marcelego Mottego w Poznaniu w ramach wspólnego projektu zapraszało mieszkańców i gości na przechadzki po mieście.

Od wiosny do jesieni 2023 roku odbyły się następujące spaceracje:

- 18 czerwca *Nie tylko hymn Polski. Co jeszcze napisał Józef Wybicki?*,
- 27 sierpnia 2023 roku *Lekarz, nauczyciel, prawnik, filozof, architekt... Poznajmy kilku członków PTPN*,
- 3 września 2023 roku *O wielkiej historii na małym dziedzińcu. Tablice pamiątkowe na dziedzińcu PTPN*,
- 1 października 2023 roku *Mielżyńscy w Poznaniu*,
- 8 października 2023 roku *Heliodor Święcicki w stulecie śmierci*,
- 12 listopada 2023 roku *Józef Wybicki – pisarz i polityk*,
- 19 listopada 2023 roku *Powstanie Wielkopolskie 1806 roku*.

Podczas dwuletniego projektu, którego celem było przybliżenie historii Towarzystwa oraz postaci Józefa

Wybickiego, zorganizowano kilkanaście spacerów, a wzięło w nich udział ponad 750 osób.

Spaceracje edukacyjne zrealizowane zostały w ramach projektu „165. rocznica Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i działania na rzecz rozwoju nauki i kultury” finansowanego przez Ministra Edukacji i Nauki z programu Nauka dla Społeczeństwa.

fot. Alina Kucharska

ROCZNICE

13 listopada 2023 roku Instytut Chemii Bioorganicznej PAN obchodził 35. rocznicę powołania. W dniach 14–15 listopada 2023 roku z tej okazji odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pod tytułem *Zrozumieć i opisać życie (Understand and Describe Life)*.

W dniach **12–14 września 2023 roku** świętowało swoje 30-lecie Poznańskie Centrum Superkompute-

rowo-Sieciowe wraz z 20-leciem Konsorcjum PIONIER. Towarzystwo podczas uroczystości reprezentował prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek.

10 listopada 2023 roku mszą świętą obchody swojego srebrnego jubileuszu rozpoczął Wydział Teologiczny UAM. Kontynuacją obchodów był grudniowy koncert, a w marcu 2024 roku planowana jest konferencja naukowa. W wydarzeniach uczestniczył prezes PTPN prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek.

ZAKOŃCZENIE GRANTU NCN DR. PIOTRA ALEXANDROWICZA *DIFFERENTIAE IURIS CIVILIS ET CANONICI – HISTORIA PRAWA I METODA PRAWNOPORÓWNAWCZA*

7 listopada 2023 roku odbyło się spotkanie, podczas którego przedstawiono raport z projektu grantowego Narodowego Centrum Nauki pt. *Differentiae iuris civilis et canonici – historia prawa i metoda prawnoporównawcza*. Projekt ten był realizowany w PTPN w latach 2020–2023 przez zespół w składzie: kierownik – dr Piotr Alexandrowicz (PTPN/UAM), wykonawcy – mgr Paweł Dziwiński (UJ) i mgr Maria Kola (UAM).

Projekt badawczy był poświęcony szczególnemu rodzajowi tekstów prawnych z XVI–XVIII wieku, mianowicie „różnicom między prawem cywilnym i kanonicznym” (*differentiae iuris civilis et canonici*). Główny cel projektu stanowiło ustalenie, jaka była natura tych dzieł i jaką metodę stosowali autorzy *differentiae*, co do tej pory nie zostało szczegółowo zbada-
ne. Ten gatunek literacki może posłużyć jako narzędzie umożliwiające spojrzenie na wczesnonowożytne

prawoznawstwo z nowej perspektywy. Wydaje się uzasadnione, by użyć tych tekstów źródłowych do analizy problematyki pluralizmu prawnego w okresie wczesnonowożytnym, do badań nad relacjami między prawem świeckim a kanonicznym w dobie napięć międzywyznaniowych czy do ustalenia, jaki był charakter porównawczego podejścia do prawa w tym okresie.

Badanie *differentiae* w okresie wczesnonowożytnym posłuży do zdobycia wiedzy, która może być także pożyteczna dla współczesnej nauki prawa. Kwestie pluralizmu prawnego, relacji między prawem a religią czy ciągłe poszukiwania w zakresie funkcjonalnej metody prawnoporównawczej są nadal aktualne. Podejmując badania nad tymi zagadnieniami, może okazać się użyteczne wykorzystanie także doświadczenia historycznego w zakresie wniosków co do metody prawniczej stosowanej w przeszłości.

POSIEDZENIE ZARZĄDU FUNDACJI BRZESKICH

29 września 2023 roku zostało zorganizowane posiedzenie Zarządu Fundacji Brzeskich. Przedmiotem spotkania była przede wszystkim kwestia nieruchomości w Grzybowie.

W trakcie spotkania padła także propozycja wznowienia przyznawania nagród Fundacji za najlepsze prace magisterskie i doktorskie w zakresie archeologii wczesnego średniowiecza w Polsce. Pomysł spotkał się z aprobatą, prace nad organizacją konkursu rozpoczną się w najbliższych miesiącach. Zarząd Fundacji powołał też kapitułę konkursu w składzie: prof. Hanna Kóčka-Krenz, dr Michał Brzostowicz, dr Maciej Przybył, prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek, dyrektor Muzeum Archeologicznego prof. dr hab. Marzena Szmyt, prof. dr hab. Andrzej Michałowski – dziekan Wydziału Archeologii UAM, oraz Kierownik Instytutu Archeologii i Etnologii PAN prof. dr hab. Michał Kara.

Z żałobnej karty

26 kwietnia 2023 roku zmarł w wieku 92 lat **prof. dr hab. Wiesław Z. Antkowiak**, emerytowany profesor Wydziału Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział III Matematyczno-Przyrodniczy.

13 września 2023 r. zmarł **prof. Tadeusz Maliński członek honorowy**, Wydział IV Nauk Medycznych.

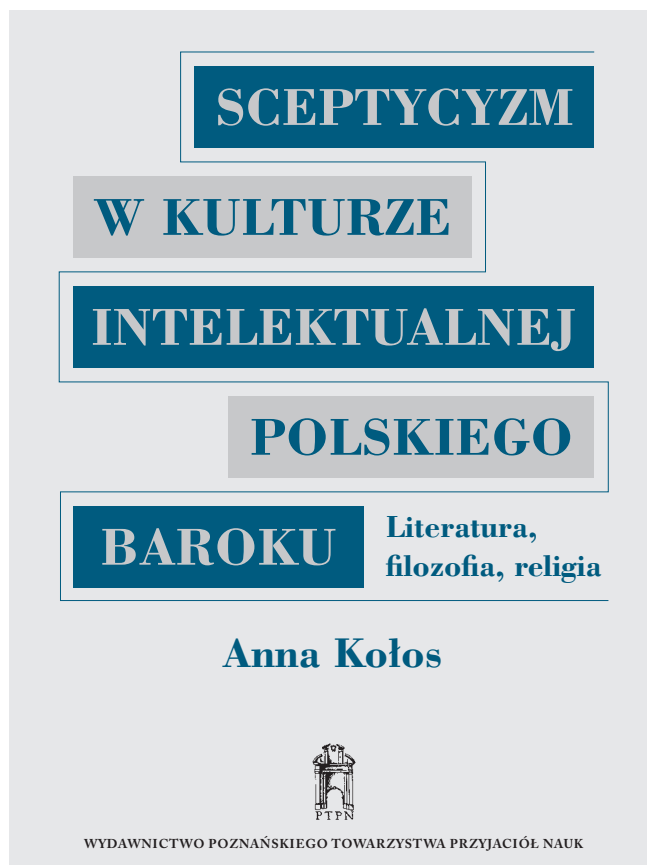
30 listopada 2023 roku zmarł w wieku 71 lat **prof. UAM dr hab. Krystian Marek Ziemski**, Wydział II Historii i Nauk Społecznych.

27 grudnia 2023 r. po długiej i ciężkiej chorobie zmarł **ks. prof. dr hab. Jerzy Troska**, Wydział II Historii i Nauk Społecznych.

30 grudnia 2023 roku zmarł **Prof. dr hab. Wojciech Łączkowski**, Wydział II – Historii i Nauk Społecznych.

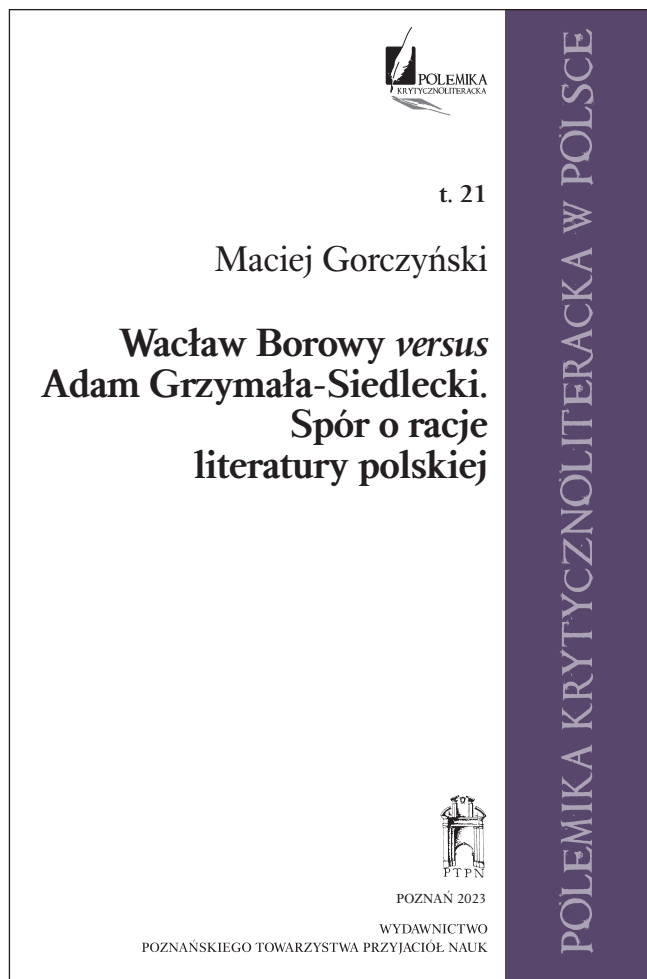
29 grudnia 2023 roku zmarł **prof. dr hab. Marcelli Kosman**, Wydział II – Historii i Nauk Społecznych.

NOWOŚCI WYDAWNICZE PTPN

Anna Kołos, *Sceptycyzm w kulturze intelektualnej polskiego baroku. Literatura, filozofia, religia*

Praca stanowi próbę rzucenia światła na rolę sceptycyzmu jako istotnego prądu nowożytnej historii intelektualnej w literaturze i piśmiennictwie XVII-wiecznej Rzeczypospolitej. Zagadnienie to nie było dotąd przedmiotem szeroko zakrojonych studiów z zakresu literaturoznawstwa czy historii idei. Celem pracy jest zarówno przyswojenie dotychczasowych ustaleń odnoszących się do sceptycznej formacji intelektualnej nowożytnej Europy, które zostały wypracowane przez kilka dekad na gruncie obcojęzycznej literatury przedmiotu, jak i przedstawienie nowatorskiej, spójnej metodologii archeologicznej historii idei łączącej dawniejszy dorobek myślowy oparty na autorytecie A.O. Lovejoya z nowszymi nurtami badań humanistycznych. Przyjęcie perspektywy historii idei pozwala na rozpatrzenie splotu literatury i piśmiennictwa, filozofii, refleksji naukowej, myśli politycznej oraz religijnej w polskiej kulturze intelektualnej XVII wieku na przykładzie dzieł czterech autorów staropolskich: Jana Brożka, Andrzeja Maksymiliana Fredry, Jana Stanisława Witwickiego, Stanisława Herakliusza Lubomirskiego.

Maciej Gorczyński, Adam Grzymała-Siedlecki i Wacław Borowy. *Spór o racje literatury polskiej*, t. 21 serii Polemika Krytycznoliteracka w Polsce

Tematem książki jest polemika między Adamem Grzymałą-Siedleckim (1876–1967), historykiem i krytykiem literatury, oraz Wacławem Borowym (1890–1950), teoretykiem badań literackich i historykiem. We wstępie do antologii tekstów źródłowych autor sytuuje spór teoretycznoliteracki w historyczno-politycznych ramach pierwszych dziesięcioleci modernizmu, komentuje działania autorów w odniesieniu do faktów biograficznych, literaturoznawstwa i krytyki literackiej.

Seria Polemika Krytycznoliteracka w Polsce przedstawia najważniejsze polskie polemiki krytycznoliterackie opatrzone obszernym komentarzem naukowym. Każdy tom obok *Rozprawy wstępnej* zawiera przedruki wchodzących z sobą w polemiczny dialog tekstów krytycznoliterackich, które – dotąd drukowane oddzielnie, niejednokrotnie trudno dostępne i rozproszone w czasopiśmie literackich – muszą być czytane razem.

SAMOCHÓD ROLNICZY TARPAN

idea, historia, znaczenie

Samochód rolniczy Tarpan – idea, historia, znaczenie, red. Krzysztof Wisłocki

Monografia zawiera opisy najważniejszych faktów, danych i wspomnień osób uczestniczących w powstawaniu Fabryki Samochodów Rolniczych Tarpan lub w badaniach i rozwoju tego pojazdu. Monografia została podzielona na trzy części obejmujące trzynaście rozdziałów opracowanych głównie przez osoby związane z Fabryką w różnych okresach jej rozwoju. W pierwszej części zebrano teksty dotyczące kontekstu społeczno-politycznego powstania idei samochodu rolniczego, początków przemysłu motoryzacyjnego w Wielkopolsce, walki o powstanie fabryki Tarpana, pierwszych kroków i osiągnięć w tym zakresie, także problemów ekonomicznych związanych z tworzeniem i rozwojem fabryki. Druga część monografii obejmuje zagadnienia rozwoju koncepcji samochodu wielozadaniowego i jego kolejnych wersji nadwoziowych, samochodu terenowego, wdrażania postępu technicznego i technologicznego oraz badań modernizacyjnych i rozwojowych, a także zagadnień unowocześniania bazy technologicznej fabryki. W kolejnym rozdziale dokonano systematycznego przeglądu silników stosowanych do napędu kolejnych wersji samochodu. W bloku trzecim omawiane są zagadnienia pozyskiwania, utrzymania i konserwacji zabytkowych obiektów znajdujących się w posiadaniu Narodowego Muzeum Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie oraz problemy występujące przy ich renowacji, rekonstrukcji i rewitalizacji.

Pomoc rozwojowa Wielkiej Brytanii dla krajów rozwijających się

Aleksandra Anna Rabczun

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

Aleksandra Anna Rabczun, Pomoc rozwojowa Wielkiej Brytanii dla krajów rozwijających się

We współczesnym świecie dysproporcje między krajami są zagadnieniem bardzo ważnym i poruszanym z wielorakiej perspektywy, nie tylko ekonomicznej. Sytuacja w krajach rozwijających się w wyniku wielu procesów, m.in. globalizacji, zmienia się zarówno pod względem społecznym, jak i ekonomicznym. Zgodnie z klasycznym podejściem kraje rywalizują ze sobą przez konkurencyjność swoich gospodarek, jednak obecnie parametry wyścigu są znacznie bardziej złożone. Zasoby w postaci ziemi, pracy i kapitału pozwalają na przejście gospodarki od stadium rolniczego do przemysłowego, a następnie usługowego. Nie każdy jednak kraj jest w stanie podążać tą ścieżką. Nie tylko ze względu na brak surowców i siły roboczej, ale również ze względu na niedostatki technologii i kapitału, aby móc ją wykształcić, a następnie modernizować. Ogromnym problem są nie tylko migracje międzynarodowe, ale również wewnętrzne.

ze Wstępu

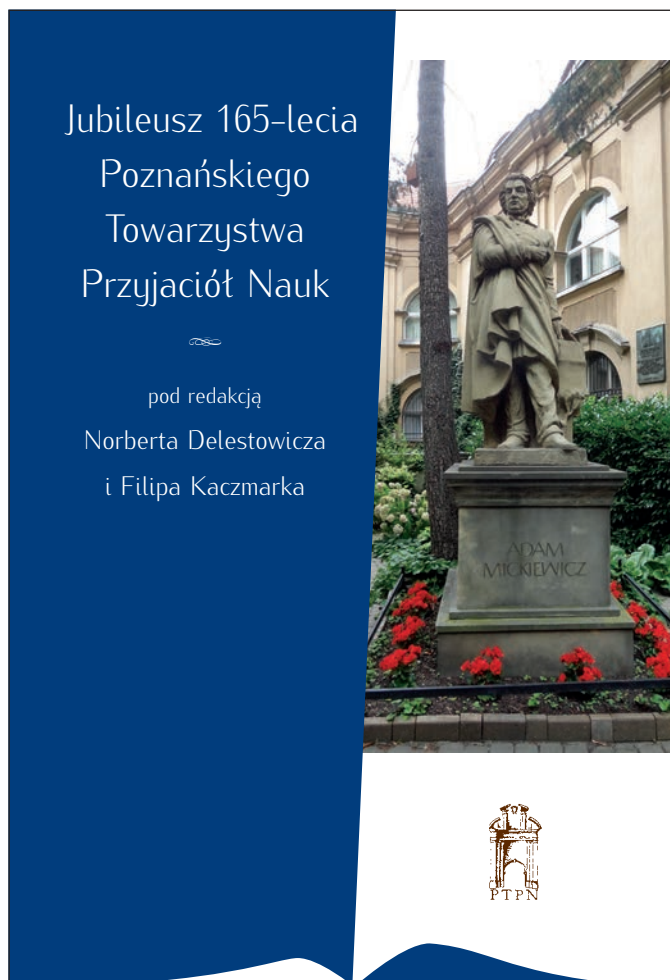
Produkty roślinne i zwierzęce oraz grzyby w kuchni Słownik języka i kultury mieszkańców powiatu pleszewskiego, pod red. Błażeja Osowskiego

Niniejszy słownik to kolejna publikacja z serii Wielkopolskie Słowniki Regionalne i efekt współpracy I Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Pleszewie oraz Pracowni Dialektologicznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. [...]

Słownik ułożono na podstawie przeprowadzonych rozmów, umieszczając w nim określenia związane ze stosowaniem w kuchni roślin, grzybów, mięsa (m.in. produkty spożywcze, potrawy z nich przygotowywane, ich odmiany, cechy i części, czynności, jakim są poddawane, i narzędzia, które są potrzebne do tych czynności, itp.). Kilka nazw dotyczy człowieka jako konsumenta żywności. Dało to w efekcie 742 hasła. [...]

Język mieszkańców powiatu pleszewskiego nie jest systemem jednolitym, pojawiają się w nim elementy różnych odmian języka. Sami mieszkańcy zdają sobie z tego sprawę i w ich wypowiedziach daje o sobie znać świadomość językowa.

ze Wstępu

Jubileusz 165-lecia Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, red. Norbert Delestowicz, Filip Kaczmarek, t. 8 z serii Dziedzictwo Wielkopolski

Do rąk czytelników przygotowano potężną publikację zawierającą ponad 20 tekstów. Charakter artykułów jest różny. Niektóre, zawierając elementy wspomnieniowe, mają wartość źródłową. Inne określiłbym mianem „słownikowych”. Są i ważne teksty przyczynkarskie. Owa wielowątkowość została odzwierciedlona w dobrze przemyślanym układzie monografii. W spisie treści poszeregowano artykuły tematycznie: „O PTPN”, „O działalności PTPN”, „Zbiory PTPN”, „PTPN a osobistości”, „Współpraca z innymi instytucjami”, „Varia”. W ten sposób czytelnik zainteresowany daną przestrzenią informacyjną szybko odnajdzie się we właściwym miejscu książki. Wszystkie teksty, co naturalne, łączy mianownik PTPN-u; czasami stojącego wprawdzie bardziej w tle wywodów, ale jednak obecnego. Nawet jeśli niektóre artykuły zasadniczo odnoszą się do problemów innych towarzystw, posiadają tę wartość, że wnoszą cenny element komparatystyki. Poznajemy w ten sposób podobne problemy, z którymi towarzystwa musiały, i co gorsza, dalej muszą sobie radzić.

z recenzji

prof. UAM dr hab. Damiana Szymczaka